

Sapmanın Sebepleri

Ebu Muaz el-Çubukâbâî

Mukaddime

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Şüphesiz hamd yalnız Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidâyet verdiğini kimse saptıramaz. O'nun saptırdığını da kimse doğru yola iletemez.

Şahadet ederim ki, Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, bir ve tektir, O'nun ortağı yoktur. Yine şahadet ederim ki, Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûludur.

"Ey iman edenler! Allah'tan nasıl korkmak gerekirse öyle korkun ve siz ancak Müslümanlar olarak ölünüz." (Al-i İmran; 3/103)

"Ey insanlar! Sizi tek bir candan yaratan ve ondan da eşini var eden, her ikisinden birçok erkek ve kadınlar türeten Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dileklerde bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık bağlarını kesmekten de sakının. Şüphesiz Allah üzerinizde tam bir gözetleyicidir." (en-Nisâ; 4/1),

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve dosdoğru söz söyleyin. O da amellerinizi lehinize olmak üzere düzeltsin, günahlarınızı da mağfiret etsin. Kim Allah'a ve Rasûlüne

itaat ederse büyük bir kurtuluşla kurtulmuş olur." (el-Ahzâb; 33/70-71)

Bundan sonra,

Şüphesiz sözlerin en güzeli Allah'ın Kelam'ı, yolların en hayırlısı Muhammed Sallallahu aleyhi ve sellem'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan çıkarılanlarıdır. Her sonradan çıkarılan şey bidattir ve her bidat sapıklıktır. Her sapıklık ta ateştedir.

Hevâya Uymak

"Kendi hevasını ilâh edinen kimseyi gördün mü?" (Furkan 43)

"Allah'tan bir hidayet olmaksızın kendi hevasına uyan kimseden daha sapık kim vardır?" (Kasas 50)

"Şüphesiz birçok kimse, bilmeden, kendi hevâlarıyla (fetva verip halkı) saptırıyorlar." (En'am 119)

"Şeytanın yeryüzünde hevâ ile saptırdığı şaşkın kimseler gibi..." (En'am 71)

"İnsanlar arasında adaletle hükmet; hevâna tabi olma; aksi halde Allah'ın yolundan seni saptırır." (Sad 26)

"Eğer sana cevap vermezlerse, bil ki onlar, kendi hevâlarına uymaktadırlar" (Kasas 50)

Bu ayetlerde hevâ, hakkın ve delile uymanın zıddı olarak bildirilmiştir.

İbn Uyeyne rahimehullah'a: "Hevâ ehli nasıl oluyor da hevalarına şiddetle bağlanıyorlar?" diye sorulunca şöyle demiştir: "Allah Teâlâ'nın şu sözünü unutuyor musun: **"Buzağı tutkusu, küfürleri yüzünden kalplerine içirilmişti (iyice işlemişti)."** (Bakara 93)"¹

İbn Sirin rahimehullah şöyle demiştir: "İnsanların dinden en hızlı irtidat edenleri hevâ sahipleridir."²

İbn Avn rahimehullah şöyle demiştir: "Hevâ, kalbe baskın gelirse kişi daha önce çirkin gördüğü şeyleri güzel görmeye başlar."³

Ebu Bekr b. Ayyaş rahimehullah'a: "Sünnî (sünnet ehli) kimdir?" diye sorulunca: "Hevalar zikredildiği zaman bunlardan hiçbir şeye taassup göstermeyen kimsedir" dedi.⁴

Ali b. Harb şöyle demiştir: "Heva sahibi olan herkes aldırış etmeksizin yalan söyler"⁵

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Heva sahibini hevâ kör ve sağır etmiştir. Allah ve rasulü için olanı düşünmez ve onu talep etmez. Allah ve rasulünün razı olduğuna raz olmaz. Allah ve rasulü için öfkelenmez. Bilakis hevasına uyan şey eline

¹ Mecmuu'l-Fetava (10/170)

² Hasen maktu. El-İbane (2/431)

³ Eş-Şerh ve'l-İbane (131)

⁴ El-Lalekai (1/655)

⁵ Hatib, el-Kifaye (s.151)

geçtiğinde razı olur, hevasına uymayan şeyle karşılaşınca öfkelenir, bununla beraber dinde de şüphe içindedir... Nefsinin veya grubunun hamiyyetini, kendisini yüceltip övmeleri için riya göstermeyi veya dünyalık bir gayeyi amaçlar...”⁶

Allame İbn Useymin, Sahihu'l-Buhari şerhinde (1/126) “helal bellidir” hadisini açıklarken şöyle demiştir: “Çoğunluğa şüpheli gelen şeylerin sebebi, ya insanların geneline, ya ilim ve anlayışları eksik olan veya istenmeyen huyları olan ilim talebelerine meselenin kapalı gelmesidir. Zira bu kapalılığın birinci sebebi: ilim eksikliğidir. Yüz hadis ezberleyen, bin hadis ezberleyen gibi olmadığı malumdur. İkincisinin ilmi daha fazladır. İkinci sebebi: anlayıştaki kusurdur. Kişi daha fazla ezberleyince onda daha fazla ilim var gibidir. Ancak onda anlayış yoktur. Yine bu da meselelerin kapalı gelmesine sebep olur. Zira o nasları olduğu gibi anlamaz. Üçüncüsü: Kötü arzudur. Nasları inandığı gibi yorumlar. Bunlar Kur'an veya sünnet hakkında kendi görüşüyle konuşur, nasları inandığı şeye uygun düşürmeye çalışır. Ona inandığı şeye aykırı bir nas geldiğinde boynunu çevirir. Bazen nassı reddeder... Ama Allah'ın kendisine ilim, anlayış ve samimi niyet verdiği kimse, nasları kendine uydurmaz, naslara uyar. Kalbi, kalıbı, azaları ve sözleriyle delili talep eder. Bu genellikle hakka isabet eder, ulaşması için ona hak kolaylaştırılmıştır.”

⁶ Minhacu's-Sunne (5/256)

Re'yi/Şahsi Görüşleri Delilin Zahirinin Önüne Geçirmek

“Ey îman edenler! Allah'ın ve Rasûlünün önüne geçmeyin. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah, her şeyi hakkıyla işitendir; hakkıyla bilendir.” (Hucurat 1)

“Eğer bir şeyde anlaşmazlığa düşerseniz. Allah'a ve âhiret gününe inandığınız takdirde, onu, Allah'a ve Peygambere arzedin. Bu, netice itibariyle daha hayırlı ve daha güzeldir.” (Nisa 59)

“Allah ve Rasûlü birşeye hükmettikleri zaman, mü'min erkek ve mümin kadının kendi işlerinde artık başka bir şeyi seçmeye hakları yoktur. Kim Allah'a ve Rasûlüne karşı gelirse, apaçık bir sapıklığa düşmüş olur.” (Ahzab 36)

“Fakat hayır; Rabbine yeminler olsun ki onlar, aralarında çekiştikleri şeyler hakkında seni hakem yapıp, sonra da verdiği hükümden dolayı içlerinde hiçbir sıkıntı duymadan tam bir teslimiyet göstermedikçe îman etmiş olmazlar.” (Nisa 65)

Abdullah b. Amr radiyallahu anhuma'dan: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: **“Muhakkak ki Allah ilmi size verdikten sonra çekip almak suretiyle kaldırmaz. Lakin âlimlerin canlarını ilimleriyle birlikte almak suretiyle kaldırır. Geriye cahil insanlar kalır. Onlara fetva**

sorarlar, onlar da görüşleriyle fetva vererek hem kendileri sapar, hem de başkalarını saptırırlar.”⁷

Ali radiyallahu anh şöyle demiştir: “Şayet din görüş ile olsaydı, mestlerin altını mesh etmek, üzerini mesh etmekten daha uygun olurdu. Fakat Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in mestlerin üzerine mesh ettiğini gördüm.”⁸

Re’y (görüş), Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’den gelenlere ve selefin üzerinde bulunduğu yola aykırı olduğunda bu bir bidattir. Nitekim Hadis ehli, re’y ehlinin mukabili olarak “Ehl-i Hadis” diye isimlendirilmiştir. Çünkü re’y ehli görüşlerini hakkın önüne geçirmeye devam ettiklerinden, Hadis ehli, bu şiarlarıyla re’y ehlinden ayrılmışlardır. Hadis ehli, Allah’ın dininin önüne geçirilen görüşleri kabul etmez ve razı olmazlar.

Ebu’l-Kasım el-İsbehani şöyle demiştir: “Hadis ehlinin ittifak etmelerinin sebebi, onların dini Kitap ve sünnet’ten, nakil yoluyla almalarıdır. Böylece ittifak ve uyuma varis olmuşlardır. Bid’at ehli ise dini görüşlerden alırlar, böylece ayrılık ve ihtilaflara varis olurlar.”

Şatibi şöyle demiştir: “Görüş, sünnete aykırı olduğu zaman bid’at ve sapıklık olur.”⁹

⁷ Buhari (7307) Re’y (şahsi görüş) ve kıyasla zorlamanın kötülenmesi babı

⁸ Hasen. Ebu Davud (162)

⁹ El-İtisam (2/335)

Fasit/Bozuk Te'vil

Alemdeki bozukluğun aslı, sapık fırkaların dayandıkları ve kendisiyle Allah'ın kelamını ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem'in sözlerini tahrif ettikleri bozuk te'vildir. Öyle ki, sapıklıkları onlardan bazısını şu sözü söylemeye götürmüştür: "Kitap ve sünnetin zahirine tutunmak küfrün asıllarındandır."

İmam Ahmed rahimehullah şöyle demiştir: "İnsanların en çok, te'vil ve kıyas yönünden hata etmişlerdir."¹⁰

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: "Sonrakilerin çoğunun kullanımında te'vil, kelimeyi delil sebebiyle tercih edilmeyen ihtimalden, tercih edilen ihtimale çevirmektir. Bunların ıstılahında kelimenin anlamı zahirin delaletine uygun olmamaktadır. Onlar Allah Teâlâ'nın muradının kelimenin bu şekilde yorumlanması olduğunu ve nasların delalet ettiği manaya muhalif yorumu olduğu, bunu da yalnızca Allah'ın ve tevil ehlinin bildiğini zannederler."¹¹

Kur'ân ve Sünnetin Müteşabihlerine Tabi Olmak

Müteşabih: Birçok manaya ihtimali olan demektir.

Muhkem: tek bir anlama, açıkça delalet eden, nesh edilmemiş, tahsis edilmemiş ve takyid edilmemiş olandır.

¹⁰ İbn Teymiyye, İman (s.375)

¹¹ Mecmuu'l-Fetava (5/35)

Allah Azze ve Celle muhkem ve muteşâbih hakkında şöyle buyurmuştur: **“Kitab’ı sana indiren O’dur. O kitabın bir kısmı muhkem âyetlerdir; bunlar Kitab’ın aslıdır: diğerleri ise, muteşâbih âyetlerdir. Kalblerinde eğrilik bulunan kimseler, fitne çıkarmak ve (heveslerine uygun) tevilini yapmak için muteşâbih olan âyetlere tâbi olurlar. Oysa muteşâbihin tevilini Allah tan başkası bilmez. İlimde yüksek dereceye erişmiş olanlar ise, "biz ona inandık; hepsi de Rabbımız katındandır" derler. Bunu, akıl sahiplerinden başkası düşünmez.”** (Al-i İmran 7)

Aişe radiyallahu anha’dan: “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bu ayeti okudu (Al-i İmran 7) Sonra şöyle buyurdu: Onun muteşabihlerine tabi olanları gördüğün zaman bil ki, Allah’ın bahsettiği kimseler onlardır. Onlardan sakının!”¹²

Eyyub es-Sahtiyani şöyle demiştir: “Hiçbir heva ehli bilmiyorum ki, muteşabih delil getirerek mücadele etmesin.”¹³

İbn Kesir rahimehullah şöyle der: “Allah Teâla Kur’an’da kitabın anası olan muhkem ayetlerin yani: hiçbir insana kapalı gelmeyecek şekilde delaleti apaçık olan beyanların bulunduğunu haber veriyor. Diğer bir kısım ayetlerin de insanlardan çoğuna veya bazılarına delaleti kapalı gelen ayetler olduğunu bildiriyor. Kim kendisine kapalı gelen muteşabihleri, açık olanlarına döndürür ve muteşabih olanlara muhkem olanlarla hükmederse hidayet bulur. Kim de aksini yaparsa sapar.”¹⁴

¹² Sahih. Buhari (4547) Muslim (2665)

¹³ El-İbane (2/605)

¹⁴ Tefsiru İbn Kesir (2/6)

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ve Ashabının Beyanına Müracaat Etmeden Nasların Zahiriyle Amel Etmek

Ehl-i Sünnet, nasların zahiriyle amel etmeye çağırırken, bununla Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in ve sahabenin tefsirine müracaat etmemeyi kastetmezler. Bu yüzden Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in ve ashabının tefsirinden yüz çevirerek nasların zahirlerini delil getirmek, bidat ehlinin yoludur.”¹⁵

İmam İbn Kayyım rahimehullah şöyle demiştir: “Manalarını ve maksatlarını gözetmeden sözün zahirini alan kimse tıpkı şu adam gibidir: Ona bidatçıye selam verme denilir, o da ona selam vermez ama gider elini ve ayağını öper. Yahut ona “Bana su doldur” denildiğinde gider suyu doldurur, fakat getirmez ve “Bana getir demedin ki” der.”¹⁶

Taklit Etmek

Ümmetlerin sapıklığının temelinde taklid vardır. Nitekim Allah Teâlâ taklidi kötüleyerek şöyle buyurmuştur:

“Onlara, “Allah'ın indirdiğine ve rasule gelin” denildiği zaman onlar, “Atalarımızı üzerinde bulduğumuz (yol) bize yeter” demektedirler. (İyi ama) ya ataları hiçbir şey

¹⁵ Kitabu'l-İman (375)

¹⁶ Mu'cemu'l-Menahi'l-Lafziyye (273)

bilememiş ve doğru yolu da bulamamış idiyseleler!" (Maide 104)

"Ateşte yüzlerinin çevrildiği o gün, "Keşke Allah'a itaat etseydik ve keşke Rasûle itaat etseydik" derler. Ve yine derler ki; "Rabbimiz! Biz, kendi liderlerimize ve büyüklerimize itaat ettik; onlar da bizi doğru yoldan saptırdılar." (Ahzab 66-67)

"Onlar babalarını sapıklık üzere buldular. (Ama bununla birlikte) kendileri de onların izlerinden koşturuyorlar" (Saffât 69-70)

İbn Teymiyye şöyle demiştir: "Kötülenen taklid; başkasının sözünü delilsiz olarak kabul etmektir."¹⁷ İbn Abdilberr'in Camiu Beyani'l-İlm'de ve İbn Kayyım'ın İ'lamu'l-Muvakkiin'de naklettikleri üzere, taklidin ilim olmadığına ittifak edilmiştir.

İbn Kayyım rahimehullah şöyle demiştir: "Haram kılınan taklid üç türdür:

Birincisi: babaları taklid etmekle yetinerek Allah'ın indirdiklerinden yüz çevirmek ve ona hiç bakmamak.

İkincisi: Taklid eden kimsenin, görüşünü taklid ettiği kimseyi bilmemesi.

¹⁷ El-Mecmu (4/197)

Üçüncüsü: Huccet ikamesi ve delilin ortaya çıkmasından sonra buna aykırı olan görüşü taklid etmeye devam etmek.”¹⁸

Zayıf ve Uydurma Hadislere Dayanmak

Ebu Katade radiyallahu anh'den: “Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şu minber üzerinde şöyle buyurduğunu işittim: **“Sizleri benden çokça hadis rivayet etmekten sakındırırım. Kim benim adıma hadis söyleyecekse hakkı veya doğruyu söylesin. Kim bana söylemediğim bir şeyi nispet ederse cehennemde oturacağı yere hazırlansın.”**¹⁹

Semura b. Cundub radiyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Kim yalan olduğunu bildiği bir sözü benden rivayet ederse o da yalancılardan birisidir.”**²⁰

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Dinde sahih veya hasen olmayan zayıf hadislere dayanmak caiz değildir.”²¹

Yine şöyle demiştir: “İmam Ahmed ancak; “Tergib ve terhib konusunda gelen rivayetlerin isnadlarında kolay davranırdık” demiştir. Bunun anlamı; bu konuda gelen rivayetlerin isnadlarında kendileriyle delil getirilen güvenilir kimseler olmasalar da bunları isnadlarıyla rivayet ederdik demektir. Amellerin faziletleri konusunda zayıf hadislerle amel edilir diyenin sözü de böyledir. Bu ancak salih amellerle amel edilmesi

¹⁸ İ'lamu'l-Muvakkiin (2/187)

¹⁹ İbn Mace (35) Ahmed (5/297)

²⁰ Muslim, Mukaddime.

²¹ Kaidetu'l-Celile (162)

hakkındadır. mesela Kur'an okumak, zikir, çirkin amellerden uzaklaşmak gibi konularda zayıf hadis rivayet edilmesi böyledir.”²²

İmam Ahmed burada “Bunları isnadlarıyla rivayet ederdik” demiştir. Hadisleri isnadlarıyla rivayet eden, sorumluluğu üzerinden atmıştır. Zira araştırmacı bunu görür ve delil getirmeye elverişli olup olmadığına hükmeder. Bundan dolayı İmam Ahmed’in sözünü, zayıf hadislerle amel etmeye delil getirmek haktan uzaktır.

Bu yüzden İbn Teymiyye şöyle demiştir: “İmam Ahmed’in sahih veya hasen olmayan zayıf hadisleri delil getirdiğini nakleden kimse hata etmiştir”²³

Şatibi şöyle demiştir: “İsnadı zayıf olan hadisleri, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in söylediğine dair zan galip olmadığı için, bunların üzerinde hüküm dayandırmak mümkün olmadığına göre, yalan olduğu bilinen hadislerin durumu ne olabilir?”²⁴

Kıyas

İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Sapanların sapıklığının aslı, kıyasını Allah katından indirilen nassın önüne geçirmesi ve Allah’ın emrine tabi olmaya karşı hevasını seçmesidir.”²⁵

²² Mecmuu’l-Fetava (18/66-67)

²³ Kaidetu’l-Celile (163)

²⁴ İtisam (288)

²⁵ El-Ubudiyye (69)

İktizau's-Sirati'l-Mustakim'de²⁶ de şöyle demiştir: "Güneşe ve aya da ancak kıyaslar sebebiyle ibadet edilmiştir. Bu gibi şüpheler yüzünden yeryüzünde şirk ortaya çıkmıştır."

Şeyhulislam İbn Teymiyye, fıkhi meseleler hakkındaki kıyas hususunda da konuşmuş ve kıyas sebebiyle dine muhalefet edildiğini açıklamıştır.²⁷ Onun "Kıyas" adlı bir de risalesi vardır.

Allah Azze ve Celle Hakka suresinde şöyle buyurmaktadır: **"Görebildiklerinize ve göremediklerinize yemin ederim ki, o, muhakkak şerefli bir rasulün/elçinin sözüdür. Yoksa o, bir şâirin sözü değildir. Ne kadar da az îman ediyorsunuz. O bir kâhin sözü de değildir. Ne kadar az düşünüyorsunuz. O alemlerin rabbinden bir indirilmedir. Eğer Muhammed, bize karşı bazı sözler iftira etmiş olsaydı, elbette ondan gücünü kuvvetini alır, sonra onun şah damarını elbette keserdik. İçinizden hiçbiri de buna engel olamazdı."** (Hakka 38-47)

Allah meseleye şöyle başlıyor: **"Görebildiklerinize ve göremediklerinize yemin ederim ki muhakkak o şerefli bir rasulün sözüdür."** Burada rasul/elçi ile kastedilen Cibril de olsa, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem de olsa, her iki ihtimalde de sözün aslı vahye dönmektedir. Bu açıktır. Allah vahyinde, gördüklerinize ve göremediklerinize yemin ediyor. Yalnızca görülen herşeyin Allah'ın vahyi olduğuna hükmedilemez.

Allah'ın vahyi, görebildiklerinizden de, göremediklerinizden de gelir. Allah'ın vahyini yalnız

²⁶ (2/167)

²⁷ Mecmuu'l-Fetava (20/504-582)

gördüklerinizle hakem kıldığınızda ve onu gördüklerinizle kıyaslarsanız hata edersiniz. Çünkü Allah, indirdiğine yemin etmeden önce, görebildiklerinize ve göremediklerinize yemin etmekle başlıyor. Kıyası ise ancak görebildikleriniz üzerinden yaparsınız.

Görebildiğiniz herşeyi ve göremediğiniz herşeyi bir araya getirebilirsanız, peygamberlerden sonra dilediğiniz gibi kıyaslayın. Bundan sonra Allah şöyle buyuruyor: **“O bir kâhin sözü de değildir”**

Yani kahin bir defa isabet etse, yüz defa hata eder. İşte kıyasın sonucu budur. Kahin görmediklerini, görebildiklerine kıyaslar, remil ile bakıp ölçtükten sonra kıyasla kehanette bulunur.

Sonra Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor: **“Eğer Muhammed, bize karşı bazı sözler iftira etmiş olsaydı..”** yani kıyasla bizim adımıza bir şey söyleseydi demektir. Kıyas, Allah’a söylemediği şeyi söylemiş gibi nispet etmektir. Çünkü kıyas yapan, belli olmayan bir şey için kıyas yapar. Helal bellidir, haram bellidir. Kıyas yapan kimse, Allah’ın hakkında sükut ettiği bir şey hakkında kıyas yapar. Böylece kıyas ile şu helaldir, şu haramdır dediğinde zorunlu olarak Allah’a iftira etmiş olur.

Allah Azze ve Celle ise kendisine vahiyde bulunduğu Nebî sallallahu aleyhi ve sellem hakkında; şayet kendisi adına söylemediği şeyi nispet edecek olursa **“elbette ondan gücünü kuvvetini alır, sonra onun şah damarını elbette keserdik. İçinizden hiçbiri de buna engel olamazdı”** buyuruyor.

Haber-i Vahid Olduğu Gerekçesiyle Sahih Hadisleri Reddetmek

Ahad haberler, dini kaideler ve hükümler bakımından aynı mütevatir gibi bağlayıcıdır. Ahad haber, mütevatir haberi nesh edebilir, mütevatir haberde umum geleni, ahad haber tahsis edebilir. Salih selef kaidelerde ve hükümlerde ahad ile mutevatir arasında ayırım yapmamıştır. Bilakis böyle bir ayırım sonradan çıkan bir bidattir.

Nitekim sahabeler, beytu'l-makdis'e yönelmenin nesh edilip, kıblenin ka'beye çevrilmesinde tek kişinin haberiyle amel etmişler, namaz esnasında yönlerini değiştirmişlerdir.²⁸

Medine'de birisi: "Dikkat edin! Şüphesiz sarhoş edici içkiler haram kılındı" diye seslendi. Bunun üzerine insanlar hemen evlerindeki içki kaplarını kırdılar. Öyle ki Medine sokaklarına içkiler aktı.²⁹ Enes radiyallahu anh şöyle demiştir: "Adamın bu haberinden sonra ne geri döndüler ne de bu konuda sordular."³⁰ Bu da sahabelerin tek kişinin haberiyle, onu sorgulamaya bile gerek kalmadan amel ettiklerinin delillerindendir.

Allah Azze ve Celle: **"Size bir fasık haber getirdiği zaman onun doğruluğunu araştırın"** buyurmuştur (Hucurat 6) Bunun mefumu muhalifi: size fasık olmayan biri haber getirirse onu kabul edin demektir.

²⁸ Buhari (403, 7251) Muslim (526)

²⁹ Buhari (4620)

³⁰ Muslim (1980)

Yine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, Muaz b. Cebel, Ali ve Ebu Musa el-Eşari radiyallahu anhum'u Yemen'e birer başlarına göndermişti. Tebliğ etmekle görevlendirildikleri husus ise sadece ameli konular değil, tevhid gibi akide konularıydı.³¹

İbn Kayyım rahimehullah şöyle demiştir: “Diyorlar ki: Ahad haberler zan ifade ederler, bu yüzden akidede esas alınamazlar” Bu iddia çok önemli, tehlikeli ve üzerinde dikkatle durulması gereken hassas bir akide meselesidir. Hadisleri reddetmek veya kabul etmek gibi birçok konu böyle bir önermeden etkilenebilir. Bu akide kaidesine dair deliliniz nedir? Bunu mütevatir delillerle ispat edin, sizin metodunuza göre amel edelim. Akideye dair delilleri nasıl zanlara ve kuruntulara dayandırabiliyorsunuz, sonra da bu bu uğurda birçok hadisleri reddediyorsunuz?”³²

Önce İtikad Edinip, Sonra Delil Getirmek

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur: “**Bilmediğin şeyin ardına düşme; zira kulak, göz ve kalb, bunların hepsi de, ondan sorguya çekilecektir.**” (İsra 36)

Bid'at ehli, şer'î deliller ve bunların delalet ettiği hususlar ile selefin sözleri hakkında insanların en cahilleridirler. Bu yüzden önce inanır, sonra inandıkları şeye delil aramaya başlarlar. Bunun neticesinde de nasların bir kısmına iman edip, bir kısmını inkar ya da tahrif ederler.

Önce rabıta diye bir amel uydurup, sonra buna Kur'an naslarından ve hadislerden uygulamakta oldukları şeyle hiçbir

³¹ Buhari (7372) Muslim (1/50 no:19)

³² Muhtasaru's-Sevaik (2/406)

alakası olamayan kelimeleri delil getiren sufiler ile, akide meselelerinde kendi uydurdıkları inançlara mülhit felsefecilerin sözlerini delil getirmeye çalışan kalamcılarının durumları böyledir.

Dini Kabuk ve Öz Yahut Asıl ve Furu Diye Taksim Etmek

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Usul meseleleri ve Furu meseleleri diye ayırım yapmanın sahabeden, tabiinden ve onlara güzellikle uyan ismail imamlarından bir aslı yoktur. Bu ancak mutezile ve benzeri bidat ehlinden alınmıştır ve bu çelişkili bir ayırımdır.”³³

Cehaleti fûruda mazur görüp, usul meseleleri olan itikad konularında mazeret saymayan hariciler ile usulde ihtilafı caiz görmeyip, fûruda ihtilafı caiz gören bidat ehli bu batıl taksime dayanmışlardır.

İcma İddialarına Dayanmak

İmam Ahmed şöyle demiştir: “Kim icma iddiasında bulunursa yalan söyler. Bu iddia, el-Asam, İbn Uleyye ve onların benzerleri gibi Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetlerini icma iddiasıyla iptal etmek isteyenlerin iddiasıdır.”³⁴

İbn Kayyım rahimehullah şöyle demiştir: “...Bundan daha çirkin, sabit olmuş bir sünnete aykırı bir icmanın gerçekleştiğini zannetmektir. Bu müslümanlar cemaatine karşı kötü bir zandır.

³³ Mecmuu’l-Fetava (23/346)

³⁴ Muhtasaru’s-Savaik (2/413)

Zira onları Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine muhalefette ittifaka nispet etmektedir. Bundan daha çirkini, o hadisle amel eden kimseyi bilmemesine dayanarak böyle bir icma iddia etmesidir. Böylece iş, cahilliğini Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinin önüne geçirmesine dönmektedir. Allah'tan yardım isteriz. Kesinlikle islam imamlarından hiçbir imamın: "Onunla amel eden birini bilmediğimiz sürece Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hadisiyle amel etmeyiz" dediği bilinmemektedir."³⁵

İbn Hazm, İbn Teymiyye, İbn Kayyım gibi muhakkik usul âlimlerinin zikrettikleri gibi, nassa aykırı bir icma bulunmamaktadır.³⁶

Sünnetten Bağımsız Olarak Kur'ân ile Yetinmek

"Sana da, insanlara, kendilerine indirileni açıklayasın diye zikri indirdik. Belki onlar da düşünürler." (Nahl 44)

Ukbe b. Amir el-Cuhenî radiyallahu anh'den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: **"Ümmetimin helaki Kitap ve sût hakkında olacaktır."** Dediler ki: **"Ey Allah'ın rasulü! Kitap ve sût nedir?" Şöyle buyurdu: "Kur'anı öğrenirler ve Allah Azze ve Celle'nin indirdiğinden başkasıyla yorumlarlar. Sütü severler, cemaatleri ve Cuma'ları**

³⁵ İ'lamu'l-Muvakkiin (4/212)

³⁶ Bkz.: İbn Hazm, Usulu'l-Ahkam (2/71-72) İbn Teymiyye, Deri't-Tearuz, İbn Kayyım, İ'lamu'l-Muvakkiin (1/32-33)

terk ederek bedevileşirler.”³⁷

İbn Abdilberr bu hadis için şu başlığı koymuştur: “Sünneti bilmeden Kur’anı yorumlayan veya düşünen kimse hakkında” Sonra bu başlığın altında şöyle demiştir: “Bîdat ehl-i sünnetlerden uzaklaşma konusunda birleşmiş ve Kitab’ı sünnetin açıkladığından başka şekilde yorumlamışlardır. Böylece hem sapmış hem de saptırmışlardır. Başarısızlıktan Allah’a sığınınız. O’ndan başarı ve korunma dileriz.”

Cabir radiyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **“Belki birinize benim hadisim getirildiğinde koltuğuna yaslanır da: “Bunu bırakın, biz Allah’ın kitabında bulduğumuza tabi oluruz” der.”** Diğer rivayette: “Yakında karnı tok bir kimse rahat koltuğuna yaslanmış bir halde, kendisine benden bir hadis ulaştırıldığında: **“İşte Allah’ın kitabı! Onda helal bulduğumuzu helal, haram bulduğumuzu haram sayarız” der...**”³⁸

İslam’da Sonradan Çıkmış Olan Biat ve Ahitleşme

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem vefat ettiğinde İslam’da tek bir kişiye biat edilmesini geride bırakmıştı ki, o da müslümanların emiridir. Müslümanların emirine yapılan biat ise ehlu’l-hal ve’l-akd denilen, ilmi ve askeri otoritelerin biati ile gerçekleşir. Bu biat sayesinde müslümanların imamı güç ve

³⁷ Hadis sahihtir. Bkz.: es-Sahiha (2778)

³⁸ **Sahih ligayrihi.** Ebu Ya’la (3/346) Hatib, el-Fakih (260) Hatib el-Kifaye (11, 12) Herevî Zemmû’l-Kelam (210, 213) İbn Abdilberr Camiu Beyani’l-İlm (1227) et-Temhid (1/152) Taberani Evsat (8/290)

otorite elde eder, söz birliği sağlanır, dinin hükümleri yerine getirilir, yollar ve şehirler güvenliğe kavuşur, Cuma, cemaat ve diğer ibadetler yerine getirilir. Bunun gibi daha birçok faydalar vardır. Aynı asırda, aynı ülkede birden fazla imama biat etmenin caiz olmadığı hususunda icma edilmiştir. Bunu Kurtubi, Tefsir’inde nakleder. (1/188) Bu biatin vacip olduğuna ve bunu bozmanın haramlığına dair birçok deliller vardır. Ümmetin tarihteki seyrinde de imametu’l-Kubra dışında bir biat mercii bilinmemektedir.

Şeyhulislam İbn Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in emrine itaati emrettiği imamlar, malum ve mevcut olan, otoriteleriyle insanların siyasetine güç yetirebilen kimselerdir. Ortada olmayan, bilinmeyen, hiçbir şeye gücü yetmeyip otoritesi bulunmayan kimseye ise itaat edilmez.”³⁹

Naslara Aykırı da Olsalar, Çoğunluğu Delil Getirmek

“Eğer yeryüzündeki insanların çoğuna uyarsan, seni Allah’ın yolundan saptırırlar; zira onlar, zandan başka bir şeye uymuyorlar ve dolayısıyla sadece saçmalıyorlar.”
(En’am 116)

İbn Hazm şöyle demiştir: “Bir kişide çoğunluğun elinde olmayan sünnetler bulunabilir. Onun yanında, başkalarında

³⁹ Vakafatu’l-menheciyye (198)

bulunmayan bir sünnet var da, o kimse buna göre fetva veriyorsa, çoğunluğa aykırı dahi olsa isabetlidir.”⁴⁰

İçtihadî ve İhtilaflı Meselelerde Karşı Çıkılmayacağını İddia Etmek

Ebu Zeyd el-Kayravanî şöyle demiştir: “İçtihadı sebebiyle bidate ulaşan kimsenin mazur olmayacağı, Ehl-i Sünnetin görüşlerindendir. Zira Hariciler de içtihat etmişler ancak mazur görülmemişler, tevilleri sebebiyle Sahabe’den ayrılmışlar, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem de onları dinden çıkanlar olarak isimlendirmiştir. Hükümler konusunda içtihat edenin ise hata etse de ecir alacağını bildirmiştir.”⁴¹

İbn Teymiyye rahmetullahi aleyh şöyle demiştir: “İhtilaf meselelerinde karşı çıkılmayacağını söylemek doğru değildir. Zira karşı çıkış hüküm veya amele yönelik görüşedir. Eğer görüş sünnete veya önceki icmaya aykırı ise karşı çıkılması vaciptir. Böyle değilse zayıflığını açıklamak anlamında karşı çıkılır. İsbetli olan bir tanedir ve o da selef ve fakihlerin genelinin görüşüdür. Şayet bir amel sünnete veya icmaya aykırı ise yine derecesine göre karşı çıkılır... Aynı şekilde hakimin hükmü sünnete aykırı ise, bazı alimler tabi olmuşsa dahi o hüküm geçersizdir. Ama o meselede bir sünnet veya icma yoksa içtihada musaittir ve içtihat ederek yahut müçtehidin deliline tabi olarak amel edene karşı çıkılmaz. Bu meseleye bir açıdan kapalılık girmiş ve görüş bildiren bunun içtihada musait olan ihtilaflı meselelerden olduğuna inanmıştır. Nitekim insanlardan

⁴⁰ El-İhkam (1/599)

⁴¹ El-Cami Fi’s-Sunen ve’l-Adab (s.121)

bazı gruplar böyle inanırlar. İmamların üzerinde bulunduğu isabetli görüş ise, karşıtı bulunmayan sahih hadis gibi amel edilmesini gerekli kılan delaleti açık bir delil bulunmadığı zaman meselelerin içtihadı musait olmasıdır. Delillerin birbirine yakın olması veya delillerin gizli kalması söz konusu olduğundan bu durum ortaya çıkabilir.”⁴²

İbn Receb rahimehullah şöyle demiştir: “Kendisine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bir emri ulaşan herkes, ümmetin büyük çoğunluğunu buna muhalif görse dahi bunu ümmete açıklamalı, nasihat etmeli ve bu emre tabi olmalarını emretmelidir. Zira Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in emri daha üstün ve uyulmaya daha layıktır. Bu emre aykırı davranan çoğunluğa uymak ise hatadır.”⁴³

Müslümanların Yöneticilerine Karşı Ayaklanmak

Bidat ehli lanetli esaslarını yöneticilere karşı ayaklanma üzerine dayandırmışlardır. Bu konuda en meşhurları Mutezile ve onların yolunda giden Zeydiler ve ortaya çıkışını bekledikleri Mehdi ile ayaklanacak olan Rafizilerdir.

Ebu Hureyre radiyallahu anh "Ben Allah rasulünden iki kap dolusu ilim aldım, birini size yaydım, diğerini de açıklasam boynumuz vurursunuz" demiştir.⁴⁴

⁴² Fetava'l-Kubra'da (6/96)

⁴³ Kitabu Hükmü'l-İnkâr Fi Mesaili'l-Hilaf kitabından naklen (93)

⁴⁴ Buhari (ilim 42)

Ebu Hureyre radiyallahu anh, "Allah'ım bana sefihlerin idareci olduğu zamanları gösterme" diye dua ederdi. Nitekim hicri 60 senesinde vefat etmiş ve 61 yılında da Huseyn radiyallahu anh'ın Yezid'e karşı ayaklanması ve şehit edilmesi gerçekleşmiştir. Her ne kadar İbn Ömer, Ebu Said radiyallahu anhum gibi sahabeler bu ayaklanmasının doğru olmadığını nasihat etmişlerse de Huseyn radiyallahu anh onları dinlememiştir. Allah rasulü ise Müslümanlar için daha faydalı bir metod uygulayan Hasen radiyallahu anh'ın tavrını övmüştür.

Ebu Hureyre radiyallahu anh'ın açıklamadığı kısımda fitneler ve zalim idarecilerin bilgisi vardı. Allah rasulü bunları herkese açıklamamıştı. Zalim idarecileri bilmek ve onları her yerde kötülemek asıl gaye olsaydı Allah rasulü bunları herkese açıklardı. Aynı şekilde Ebu Hureyre radiyallahu anh de bu gayeye uygun hareket etmiş ve toplum ıslahının idarecilerin ıslahından önce geldiğini bildiğinden böyle hareket etmiştir.

İdarecilerin ıslahını hedef edinen insanlar ise toplumlarındaki tehlikelere gafil kalmaktadırlar. İdarecileri hedef aldıklarından olsa gerek, idarecilerin otoritesini sarsan yürüyüş ve protestolara sevinirlerken, bu idarecilere ayaklananların başka bir küfür olan demokrasiyi talep ettiklerini görmezden gelmektedirler.

Ehl-i Sünnet, Huseyin radiyallahu anh'ın Yezid'e karşı ayaklanması, Muhammed Nefsu'z-Zekiyye olayı vb. ayaklanmaları tecrübe ettikten sonra yönetime karşı ayaklanmaların faydadan çok zarar getirdiği hususunda ittifak etmişler ve yöneticiye karşı isyan etmeme ehli sünnetin bir kaidesi haline gelmiştir.

Yöneticiye ayaklanmanın caiz olması için de bazı şartlar tayin etmişlerdir. bunların başlıcaları; yöneticinin apaçık bir küfürle kafir olması, ona karşı ayaklanacakların yöneticiyle en azından eşit güce sahip olması, bu yöneticinin yerine salih bir müslüman yönetici getirebilecek güce sahip olmaları - günümüzdekiler gibi demokrasi küfrünü talep etmeleri değil -, ve maslahat mefsedet değerlendirmesi yapılarak bu ayaklanmaların getireceği maslahatın, mefsedetlerinden baskın gelmesi..

Yürüyüş ve ayaklanmaların sözkonusu olduğu ülkelerdeki yöneticiler elbette gayri islami tutumlar içinde bulunan zalim diktatörlerdir. Lakin onlara ayaklananlara baktığımızda hepsi demokrasi istiyorlar! Görünen o ki tuzak kurucu kafirler insanları demokrasiden razı etmek için bir takım çabalar içindeler. Hatta Türkiye'nin de bu oyunlara numune gösterilerek "ılımlı İslam" modelinde, demokrat müslüman (!) prototipi olarak sunulduğuna şahit oluyoruz.

Taguti düzenler altında ezilen müslümanlar İslam'ın yönetimini arzu ve talep etmekle mükellefler iken, bunun için gerekli adımları atmadılar. Taguta sövmekle, tekfir etmekle, güçleri yetmeyecek işlerin sloganlarını atmakla yetindiler, güçleri yeten ve emrolundukları ıslah ve eğitim cihadına vermediler. Kafir dünya düzeni de müslümanlara aba altından sopa göstererek önce baskıcı yüzünü sonra da zehirli havada nefes aldırان demokrat yüzünü gösterdi! Dikkat edin! Bu müslümanlar için en büyük tehlikedir! Zira demokrasinin imkanları ile müslümanlar bir rehavete kapılırlarsa bir daha islami yönetimi benimsemezler, insanları ıslama davet etmeleri zorlaşır. Çünkü İslam, demokrasi küfrünün serbestlik verdiği hevaya ve şehvetlere uyma türünden bazı olumsuzlukları engelleyecektir.

İbn Teymiyye şöyle demiştir: “Cemaatten ayrılmamak, yöneticilerle savaşılmamak ve fitnede savaşı terk etmek Ehl-i Sünnet ve’l-Cemaatin esaslarındanr.”⁴⁵

Yöneticiler konusunda aşırılık eden diğer bir grup da, hadiste tavsiye edilen cemaati, “Hükümet” olarak açıklarlar!

Şeyhulislam İbn Teymiyye yöneticilere itaatin vacip olmasından bahsettiği yerde şöyle demiştir: “Bilakis onlara Allah’a taat hususunda itaat edilir, Allah’a isyan hususunda itaat edilmez. Çünkü yaratıcıya isyan olan konuda yaratılmışa itaat yoktur. Bu ümmetin önceki ve sonraki hayırlılarının yolu budur. Bu, her mükellefe vaciptir. Bu husus, ilimsizlikten kaynaklanan fasit vera yolunu tutan Haruriler (Hariciler) ve benzerleri ile iyi kimseler olmasalar dahi yöneticilere mutlak olarak itaat edilmesi gerektiği görüşünde olan Mürcie ve benzerlerinin yolu arasında orta yoldur.”⁴⁶

⁴⁵ Mecmuu’l-Fetava (28/128)

⁴⁶ Mecmuu’l-Fetava (28/508)